

Svenska

Otto Martinwall

May 19, 2022

Contents

1 Svenska 2	2
1.1 Romantiken - Dracula	3
1.2 Modernismen - Frågor	4
1.2.1 Förklara Begreppen	4
1.2.2 Kafka	4
1.2.3 Förklara orden	4
1.3 Tema Dystopi	6
2 Svenska 3	8
2.1 Den nya klassdebatten - PM	9
2.2 Jämförande diktanalys	11
2.3 Argumenterande tal	14
2.3.1 Behåll distansundervisningen (för de som vill!) . . .	14

1 Svenska 2

1.1 Romantiken - Dracula

Dracula är en vampyr, en annan art som dricker blod – kan man spåra referenser till främlingsfientlighet och sjukdomsskräck i berättelsen?

Dracula har starka kopplingar till sjukdomar och okunskap kring sjukdomar. De första referenserna till vampyrer som vi har är från ca år 1050 efter kristus. De fungerade som syndabockar för sjukdomar, precis som många andra mytiska och demoniska varelser, under en tid då bakterieteori inte fanns.

En möjlig sjukdom som visar stark länk till vampyren är rabies. Rabies finns och fanns världen över. Det sprids från djur till människor via just bitt och kan leda till symptom som att undvika ljus, förändrade sömnrhythmer och ökad aggression. Detta är tydliga länkar till vampyrer. En annan sjukdom som också kan vara länkad är pellagra, som skapas av en brist på vitamin B3, och leder till dermatit, diarré, demens och död. En del får även en hög känslighet mot ljus vilket kan kopplas till vampyrer.

De två ovannämnda sjukdomarna var epidemier under det så kallade *den stora vampyrepidemin* och under denna tid spred sig idén om vampyrer över europa. Man grävde upp gravar för att se efter tecken av 'vampyrisering' av kroppar, i rädsla av tron om den ökade mängden vampyrer under denna tid.

Sammanfattningsvis så är vampyren absolut länkad till sjukdomsskräck.

1.2 Modernismen - Frågor

1.2.1 Förklara Begreppen

- **Världkrig:** Världkrig är ett krig som inkluderar många länder, över stora delar av världen.
- **Psykoanalys:** Detta är pseudovetenskap, som inkluderar en mängd teorier och tekniker för att arbeta med det *undermedvetna*.
- **Modernism:** Detta är en förändring i filosofi och konst som skedde under slutet av 1800-talet, i väst. Kunskap och teknik förbättrades snabbt.
- **Dadaism:** Detta var en radikal förändring inom konst i början av 1900-talet. Realismen byttes ut mot nonsens.
- **Futurism:** Detta var en konstnärlig och social rörelse som lade vikt i teknologi.
- **Surrealism:** Här var det överkliga, viktigt.

1.2.2 Kafka

När Gregor Samsa vaknar en morgon ur sina oroliga drömmar ser han två svartklädda män i hans dörrkant. Gregor vet inte vem de är, men han välkomnar dem och undrar om de vill ha kaffe. De står kvar i dörrkanten utan svar och tittar på honom genom sina svarta glasögon. –15 MIN HAR GÅTT

1.2.3 Förklara orden

- **Anbringa:** placera/fästa

-
- **Förödmjukande:** kränkande/sårande
 - **Möda** ansträngning/besvär
 - **Obetvingad** obeseegrad
 - **Prygel** pisk/aga
 - **Oklanderligt** felfri
 - **Eggen** vass kant/blad

1.3 Tema Dystopi

Det är vad som väntar oss

Dystopin har länge varit en populär genre, tyvärr på grund av världens funktion som inspirationskälla. Genrens litteratur är en spegling av omständigheterna i författarens samtid. Under tiden före och runt andra världskriget så skrevs det dystopier om totalitära övervakningssamhällen, vid kalla kriget så skiftade det istället till apokalyptscenarion som konsekvens till kärnvapen och runt år 1980 så började de ekologiska katastroferna falla i smaken.

Vår nutid tror jag kan inspirera många typer av dystopier. Spänningar mellan västvärlden och Ryssland har återkommit som konsekvens av kriget i Ukraina, vilket lätt ger inspiration till scenarion runt kärnvapenkrig. Ett ökande och accelererande hot av klimatkris råder världen över vilket kan ge upphov till litteratur runt just det. Kvinnorättigheter plockas åter igen bort i världen med religion som motivation, vilket naturligtvis har fått starka motreaktioner som också speglas i litteratur. Vi har ingen brist på mardrömsscenarion att skriva om.

Boken som jag tror kan skrivas, är om ett scenario av krig, världskrig. Kärnvapen står på full beredskap, men ingen har avfyrat än. Den globala konflikten har satt klimatkrisen i låg prioritet, vilket har lett till massdöd i tredje världen som konsekvens av extremklimat under de många år som har pågått. Insekterna är sedan långt tillbaka något mycket sällsynt, och allt har fallit med dem. Matbrist råder världen över och de fattigaste drabbas hårdast, som med allt annat. Perspektivet är ur första person och vi får se världen genom ögonen av Matilda, fjorton år, från Tyskland. Vi får uppleva hennes sista 48 timmar, där klusterbombarna tär ner staden runt om henne. Hon gömmer sig i källaren av sin lägenhetsbyggnad med sin

familj och andra från boendet. De sista timmarna spenderas i mörker och tystnad, fastklämd i ruinerna av hennes före detta lägenhetsbyggnad. Vilken person boken väljer att se genom har inte så stor betydelse, då allt för många ser sitt slut på olika men ändå liknande vis. Det är vad som väntar oss.

2 Svenska 3

2.1 Den nya klassdebatten - PM

"Om klasstillhörigheten tidigare avgjordes av tillgången på pengar har i dag det kulturella och sociala kapitalet större betydelse" säger studenten Hanna Adenbäck. Hur påverkar klasskillnaderna livet för unga i Sverige?

I en artikelserie från Dagens Nyheter vid namnet *Den nya klassdebatten* så intervjuas Hanna Adenbäck. Hon menar att klasskillnader idag inte i stort sett uppstår från skillnader i ekonomi, men istället av kultur. Hon förklarar att trots att hennes tjänst är "lägst" och hon tjänar "minst" pengar så känner hon sig minst som arbetare bland hennes kollegor. Hon lyfter fram några exempel som att när arbetskamraterna läser i Veckorevyn så läser hon DN och att när de talar om träning och dieter så vill hon prata politik och konst.

Adenbäck berättar om hur hon först märkte någon effekt av klasstillhörighet när hon började på konstskola. Där så har nästan ingen pengar då nästan alla är fattiga studenter, men hon märkte att andra klasskamrater till exempel kände till fler konstnärer och hade föräldrar som var själva var konstnärer, vilket hon påstod kan ha gett dem en större självkänsla. Hon menar då att hon kände en viss kulturell och social fattigdom.

Ett annat perspektiv är från Zlatan Ibrahimovic. I hans biografi, *Jag är Zlatan Ibrahimovic*, så finns det en part där han skildrar sin början av gymnasietiden i Malmös Rosengård. Han berättar om hur där han tidigare gått så användes gym-paskor och träningskläder, men att vid hans nya skola så var standarden istället Ralph Lauren-tröjor, Timberland-skor och skjortor. Han berättar om att han stod ut på grund av hans klädstil och att han inom kort tog sina enda pengar och köpte just den typen av kläder. I biografen så står det även om hur Zlatans kompis lyckades hänga ihop med

en tjej som hade en bror med passande kläder, vilket han lånade. Ett citat från biografen beskriver den totala känslan väldigt väl: *"Vi från förorten flöt aldrig in riktigt. Vi var annorlunda."*

En tredje synvinkel kan vi få från antologin *Skitliv*. Där beskrivs erfarenheter från unga arbetare, varav en heter My och är 23 år gammal. Hon arbetar på ett bemanningsföretag, vilket betyder att företaget hyr ut henne till andra företag. Effekten blir att hon inte får någon fast anställning på fulltid, vilket gör att inkomsten blir väldigt oförutsägbart. Hon fick under en tid en tillräcklig stabil inkomst för att flytta hemifrån men det slutade ganska tvärt. Hon väntade på att bemanningsföretaget skulle ringa henne för nästa uthyrning men inget kom, och sparkontot sinade. *"Jag blev deprimerad och fick panikångest. Jag sov hela dagarna och kunde inte göra någonting. Jag hade ju inga pengar."* beskriver My. I boken beskrivs det att situationen som My hamnat i inte är ovanlig i bemanningsbranschen, där många unga arbetare hamnar.

Differenser i kultur och ekonomi skapar osäkerhet och utanförskap vilket träder fram i exempelupplevelserna hos Hannah, som upplevde en kulturell och social fattigdom, Zlatan, som spenderade sina sista pengar på en dyr skjorta och My utan jobb men med panikångest. Skillnaden mellan samhällsklasser har absolut en tydlig påverkan för unga idag.

2.2 Jämförande diktanalys

Till Förruttnelsen

Jag tror dikten handlar om en man som är påväg mot döden, och omfamnar dess ankomst. Giftermålet med bruden är en metafor för ett giftermål med döden. Bruden är döden.

“hasta, o älskade brud, att bädda vårt ensliga läger!”

Deras ensliga läger är kistan, under marken. Utifrån endast detta citat kan det vara svårt att låsa ned metaforen men strax under skrivs detta:

“Fort, smycka vår kammar – på svartklädda bären den suckande älskarn din boning skall nå.”

Den svartklädda bären är en svart kista. Bår kan vara en dödsbädd, en kista. Den suckande älskarn, mannen, ska färdas till brudens boning, dödens hem, via sin kista.

“Till vällustens ljuva, förtrollande kvalm oss svartklädda brudsvänner följa.”

“Vår bröllopssång ringes av klockornas malm, och gröna gardiner oss dölja.”

brudsvänner syftar vanligtvis på några som följer paret till kyrkan, men de är nu svartklädda, vilket brukar vara färgstilen på begravingar. I beskrivningen “och gröna gardiner oss dölja” så ser jag det som att döden och mannen är under marken, i sin kista, med gröna gardiner av gräs mellan dem och luften ovan.

“Jag plågas häruppe, men lycklig jag bliver därefter hos dig” “förkväv i ditt famntag min smärta!” “När stormarna ute på världshavet råda, när fasor den blodade jorden bebo, när fejderna rasa, vi slumra dock båda i gyllene ro.”

Mannen har en längtan till den kommande döden, han välkomnar lugnet och obryddheten. Han välkomnar att släppa på smärta och bekymmer.

Döden tänkte jag mig så

Jag ser det som att texten är ur perspektivet av någon som sett döden. Jag tror personen beskriver i efterhand hur han uppfattade döden innan han såg det med egna ögon, att "Döden tänkte jag mig så" - innan han själv upplevde det. Hans tidigare vy på döden blev något så oskyldigt i jämförelse till vad han fick se.

Jag uppfattar detta ur hur fint och oskyldigt han uppfattade döden, att det bara var att "Då tog han mig och satte mig i korgen och när jag somnat, började han gå.", men direkt efter slutet av meningen så avslutar han dikten med "Döden tänkte jag mig så". Han "tänkte" i preteritum, och nu har han en annan syn på döden som är långt mycket grövre.

Jämförelse - Differenser

Båda dikter har en tydlig koppling till döden. Den ena är dock någon som omfamnar döden och den andra, tvärtom.

Den första dikten, Till förruttnelsen, ser jag som perspektivet ur en döende man som välkomnar lugnet och obryddheten som finns i döden. Dess språk är väldigt tydligt från 1800-talet med ett språk som kan vara svårt att förstå initialt, men det är väldigt beskrivande och livfullt.

Den andra dikten, Döden tänkte jag mig så, ser jag som att det är skrivet ur perspektivet av en man som sett döden och tappat sin oskyldiga uppfattning av den. Dikten skrevs på 1950-talet och är därför mycket mer läsbar för mig. Språket är inte använt på ett lika livfullt och dramatiskt vis, jag

uppfattar det som mer monotont. I dikten Till förruttnelsen så används många utropstecken och jag tycker dikten har ett bättre flöde än Döden tänkte jag mig så, dikten offrar den korrekta grammatiska följd av ord för att få ett bättre flöde;

“När stormarna ute på världshavet råda, när fasor den blodade jorden bebo,
när fejderna rasa, vi slumra dock båda i gyllene ro.”.

2.3 Argumenterande tal

2.3.1 Behåll distansundervisningen (för de som vill!)

Under de senaste två åren så har många elever i Sverige fått känna på hur det är med distansundervisning. Plötsligt så stod skolorna tomma, trafiken blev glesare, och Zooms aktiekurs hoppade på en raket. Blandade åsikter kom in som alltid vid förändring. Nu så är distansundervisningen över, men jag tycker att vi bör behålla den för de som vill.

Det första intrycket jag fick från min klass var positiv. Sovmorgonen blev längre och stressen lägre, delvis då ingen tid gick åt att ta sig fram och tillbaka till skolan. Det var skönt att inte behöva hänga i klassrummen och istället så satt alla och pratade med varann i en egenskapad klasschatt på Discord.

Något som trädde in efter en tid var att många halkade efter i skolan. Gymnasiet, trots dess inriktningar, erbjuder ändå bara väldigt generella utbildningar, vilket resulterar i att för de allra flesta så är det bara mycket få ämnen man faktiskt tycker om. Den försämrade kommunikationen med lärare, som oundvikligt sker vid distansundervisning, i kombination med det nämnda ointresset, tror jag ledde denna situation.

En sak som är otroligt viktigt vid effektiv kommunikation, som ofta inte uppmärksammas, är det icke-verbala. Kommunikationsforskare brukar hävda att just det icke-verbala är av störst betydelse. När läraren står framme vid tavlan och resten av klassen sitter ner, så dras ögonen och uppmärksamheten mycket lättare mot materialet som visas, än om läraren bara är en av 25 ansikten på ens datorskärm.

Nu kanske ni undrar, *"skulle inte du argumentera för att behålla distansundervisningen?"*. Till det svarar jag då, *"absolut"*. Mångas skolresultat

och motivation påverkades negativt, men jag skulle vilja påstå att för en betydelsefullt stor minoritet så var detta en väldigt positiv förändring. Jag tycker att denna period avslöjade för mig om hur lite arbete som egentligen behöver göras i gymnasiet. Väldigt mycket tid i skolan går vanligtvis åt att lyssna på föreläsningar som inte behövs, det går åt till att stå och vänta på starten av lektioner, det går åt till att gå mellan klassrum, och det går åt till att ta sig till skolan fram och tillbaka. Efter att många av dessa ineffektiviteter togs bort så upplevde jag att av all tid som innan spenderades på skolan, så var det faktiska arbetet bara en bråkdel av det. Plötsligt så hade jag möjligheten till en enorm fritid. Många av mina vänner började kunna spendera mer tid på gymmet och andra intressen. Många fick sova ut längre. Det fanns alltså mer tid till jaget, vilket är något väldigt viktigt för ens mentala hälsa.

Alla människor är olika och behöver olika omständigheter för att nå sin potential, och därmed tycker jag tycker att valet bör finnas till att få arbeta på distans.